

– Metaforiskt handlar medskapande om att lära sig att sitta i elden tillsammans med andra.

Martin Sande, Dialogues Sid 3

– Jag har två familjer, min egen är i mitt hjärta och min andra är här, Jag känner mig trygg hos dem.

Aref Hussein Shojay Sid 16

Göteborgs
Stad

Temanummer: Samverkan mellan Göteborgs Stad och social ekonomi

webnews.textalk.com/medverkan

MedVerkan

VÄLKOMMEN

Inför utvärderingen av Göteborgs Överenskommelse om samverkan med social ekonomi trycker vi MedVerkan som ett temanummer för att visa exempel på samverkan som sker i staden och som vi tidigare har skrivit om i webbtidningen. All samverkan är naturligtvis inte ett resultat av överenskommelsen, men på flera plan har den förbättrat förutsättningarna.

Mer om det kan du läsa i tidningen.

I Göteborg är alla göteborgare

Alla som lever i Göteborg är göteborgare - även papperslösa. Det är grundtanken när Göteborgs Stad ger pengar till idéburna organisationer för att de ska kunna nå och inkludera även den grupp människor som olagligt befinner sig i staden.

I Göteborg har alla rätt till vård, men eftersom socialtjänsten har liten kontakt med papperslösa, blir ofta idéburna organisationer de som har kontakt med den gruppen.

– Idéburna organisationer har jobbat upp ett förtroende och har redan idag utdelning av kläder och mat. De har barn tillsyn om föräldrarna till exempel behöver prata med någon eller gå till en läkare. De har även sjuksköterskor som jobbar med rådgivning och tolkar. Nu får de pengar för att ge mer stöd åt de mest utsatta inom gruppen, säger Anna Jansson, utvecklingsledare, Social resursförvaltning.

SAMARBETE FÖR EN JÄMLIK STAD

NYHETER Fyra år med en överenskommelse om samverkan och två år med en kommunal handlingsplan för att skapa verkstad av överenskommelsen. Vad säger politiken om åren som gått och hur framtiden ser ut för samverkan mellan den idéburna sektorn och det offentliga? Vi frågar Marina Johansson (S), Kommunråd, Göteborgs Stad, med ansvar för sociala frågor, IFO, funktionshinder och folkhälsa.

Sidan 6

Bild: Lena Dahlström

Marina Johansson (S) är övertygad om att samarbete med den idéburna sektorn är en av framgångsfaktorerna i arbetet att möta många av de utmaningar som Göteborg står inför.

Förening skriver IOP för att motverka psykisk ohälsa

NYHETER Friskvårdsklubben i Göteborg samarbetar med aktivitetshuset och skapar möjligheter för människor som lever med psykisk ohälsa att delta i aktiviteter som stavgång, boule, frisbeegolf, gymträning, bordtennis, simning, bowling, biljard och innebandy.

Sid 8

Västra Göteborg jobbar vidare

Västra Göteborg har utvecklat samarbetet med civilsamhället och ser nya samverkanskonstellationer växa fram och nya projekt som genomförs.

Sid 12

Vi går från ord till handling

2010 bildades samverkansrådet Idékom. Ledamöterna består av politiker, tjänstepersoner och representanter från idéburen sektor. Idékom är ett forum för samtal om samverkan mellan parterna. Rådets första uppgift var att ta fram en lokal överenskommelse om samverkan mellan kommunen och idéburen sektor. Under två års tid processades drömmar, visioner och ambitioner av en mångfald av organisationer.

2012 var det arbetet klart och beslutades i kommunfullmäktige. Vid en högtidlig ceremoni i stadshuset undertecknade Göteborgs Stad och ett sextiototal organisationer överenskommelsen. Sedan dess har arbete med att omsätta överenskommelsen aktivt pågått i Göteborg. Att vi ska gå från ord till handling är någonting som vi alla är överens om.

HUR KAN SAMVERKAN uppmuntras? Kunskap om varandra och tillit till varandra är två grundfundament som det fortsatta arbetet behöver bygga på. Liksom förmågan att uttrycka sitt eget, men samtidigt värdesätta varandras värden och bjuda in till tidig dialog i frågor där vi vill skapa lösningar tillsammans.

Att bygga tillit är ett långsiktigt arbete som kräver god vilja och tydliga intentioner från alla inblandade. Kan det låta sig göras i lednings och styrningsarbete? Hur kan vi få en stad i vår storlek att ta in och omsätta nya perspektiv till verklig handling.

Åren som följde efter att kommunfullmäktige beslutat om överenskommelsen var budskapet tydligt i kommunfullmäktiges

”
Att bygga tillit är ett långsiktigt arbete som kräver god vilja och tydliga intentioner från alla inblandade.”

budgethandlingar. Ökad samverkan med organisationer inom social ekonomi, föreningsliv, idéburen sektor, sociala kooperativ – ja, kärt barn har många namn. Men oavsett vad man väljer att kalla organisationerna så uppmuntras samverkan.

ÄVEN IDAG finns en tydligt återkommande uppmaning till ökad samverkan med organisationer inom civilsamhället. I stadsdelarnas mål och inriktningsdokument uppmuntras det till samverkan mellan stadsdelarnas verksamheter och civilsamhällets organisationer och vi ser allt fler konkreta exempel på att samverkan växer fram, inte minst genom flera idéburna offentliga partnerskap (IOP).

Några axplock från stadsdelarnas mål och inriktningsdokument är att vi ska förbättra delaktigheten och dialogen i vårt samhälle. Barn, ungdomar och vuxna, alla ska ha kunskap om vilka vägar som finns för att påverka. Metoder ska utvecklas och aktiviteter genomföras i samarbete med föreningslivet. Vi vill kunna inkludera föreningar i demokratiarbetet och då behöver vi också kunna ställa krav på att föreningar arbetar öppet, demokratiskt och med lika-behandling av alla grupper. Vi ska stärka samarbetet med föreningslivet och skapa mötesplatser där föreningslivet synliggörs. Genom att samarbeta med sociala företag och den sociala ekonomin vill vi skapa fler praktikplatser.

Det är inte bara samlingsbenämningen på organisationer som gjort en resa. Från föreningsliv till att idag allt oftare använda benämningen civilsamhälle så har vi påbörjat den resa vi ville, att gå från ord till handling.

Bild: Alexandra Lange

**Lotta Lidén Lundgren, verksamhetschef,
Social utveckling, Social resursförvaltning**

4 år har gått sedan den lokala överenskommelsen om samverkan mellan Göteborgs Stad och social ekonomi undertecknades

Vi samverkar i en jämlik stad

Vi – det är Göteborgs Stads stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar och bolag, men vi är också Göteborgs ideella föreningar, organisationer, stiftelser och sociala företag.

Vi, det är alla vi som vill hjälpas åt att göra Göteborg

till en jämlik stad att växa upp i, att arbeta i och att leva ett bra liv i. Tillsammans förändrar vi det som inte är bra och tillsammans gör vi det som redan är bra bättre.

Samverkan sker när vi hittar gemensamma lösningar

genom dialoger, informationsutbyte, nätverkande eller partnerskap. Samverkan bygger på respekt, tillförlitlighet och engagemang.

ÖVERENSKOMMELSEN om samverkan mellan Göteborgs Stad och social ekonomi arbetades fram under åren 2010 till 2012 av samverkansrådet Idékom.

Överenskommelsen är ett tydligt politiskt ställningstagande att samverkan ska vara ett viktigt inslag i framtidens Göteborg.

Visionen är att Göteborg ska vara en stad där invånarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara. Målen är att stärka demokratin, öka delaktigheten och minska utanförskap i Göteborg.

De här målen ska nås genom att vi gemensamt:

Skapar tydliga förutsättningar och strukturer för dialog och samverkan mellan parterna

Synliggör och stärker den sociala ekonomins självständiga och oberoende roll som opinionsbildare och som röstbärare för marginaliserade, utsatta och åsidosatta grupper

Utvecklar möjligheter för den sociala ekonomin att utgöra en viktig aktör inom välfärdsutvecklingen.

ÖVERENSKOMMELSEN bygger på de sex gemensamma principerna integritet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald.

Sven Bjerde

OM MEDVERKAN Vi bevakar samverkan mellan den idéburna sektorn och det offentliga. Vårt fokus ligger på Göteborg, men till viss del rapporterar vi även om intressanta händelser i övriga landet.

Vi vänder oss i huvudsak till Göteborgs Stads tjänstemän, men också till den idéburna sektorn som är intresserad av hur samverkan mellan det ideella och det offentliga utvecklas.

Webbtidningen MedVerkan drivs av Social utveckling/Social resursförvaltning/Göteborgs Stad inom ramen för uppdraget att implementera överenskommelsen om samverkan med social ekonomi som Kommunfullmäktige beslutade om 2012.

I det uppdraget ligger bland annat att förstärka kunskapen inom staden och att samordna ett stort antal aktiviteter som finns formulerade i den handlingsplan som är kopplad till överenskommelsen.

REDAKTIONEN:

Tel: 031-367 90 61

Redaktör:

Sven Bjerde

E-post

sven.bjerde@socialresurs.goteborg.se

Mötesplatser och arbete skapar delaktighet

Arbete, mötesplatser och lokal kunskap är tre viktiga områden för att staden och civilsamhället ska kunna samverka för att nå social hållbarhet. Det visar Lars Trägårdh, professor vid Ersta Sköndals högskola, i den första delen av Social resursförvaltnings utbildning i samverkan.

I utbildningssatsningen vill Göteborgs Sociala resursförvaltning visa verktyg och former för samverkan med civilsamhällets organisationer, men också möjligheter och problem som kan uppstå. Avsikten är att skapa bättre förutsättningar för ett samarbete som bygger på ömsesidig tillit.

Under den första utbildningsdagen som hade rubriken *Civilsamhället & det offentliga – Samhällskontraktet i förändring*, pratade Lars Trägårdh om relationen mellan offentlig sektor och civilsamhället.

MED UTGÅNGSPUNKT i historien och i grundläggande föreställningar som relationen mellan stat och individ bygger på gav Trägårdh en bro över till färsk forskning om social tillit med frågeställningen om Sverige står i en tillitskris och till dagens utmaningar att motverka segregation.

– Det som vi bär med oss från vår historia präglar vilka vi är och hur vi gör saker idag. Om vi vet lite mer om varandras bakgrund ökar sannolikheten för att vi förstår

varandra bättre här och nu, säger Emma Rosqvist.

DEN VIKTIGASTE slutsatsen Lars Trägårdh drar är att arbetet är avgörande för integration och delaktighet, men han poängterar även att nätverken har stor betydelse, inte minst för att skapa ingångar till arbetsmarknaden samt att platser där möten kan äga rum och nätverk kan formars är av betydande vikt.

I föreläsningen hänvisar Lars Trägårdh till rapporten *Civilsamhälle, social sammanhållning och tillit: Rapport till*

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm om hur staden och civilsamhället kan samverka för social hållbarhet. I rapporten konstateras att näringsliv och civilsamhället är betydelsefulla parter, och att det dessutom finns ett stort behov av ökad, mer finmaskig lokal kunskap om tillit, misstro, delaktighet och utanförskap, specifikt på stadsdelsnivå.

– En övergripande sammanfattning av Lars Trägårdhs föreläsning visar att vi står inför komplexa samhällsproblem som inte har några givna svar eller enkla lösningar.

Då behövs möten och samtal som kan hålla flera sanningar samtidigt och mod att dela både makt och ansvar. Lars belyser angelägna frågor på ett engagerande sätt och breddar upp perspektiven med jämförelser emellan såväl länder som svenska kommuner, säger Emma Rosqvist.

– Min förhoppning är att de exempel och den forskning han delar med sig av ska bidra till att starta eller förstärka kunskapsresan i Göteborgs stadsdelar, säger Emma Rosqvist.

Sven Bjerde

Bild: Sven Bjerde

Medskapande dialog är nyckel till samverkan

Medskapande dialog och det gemensamma språket i kombination med engagemang och tillit. En samverkansmatris med olika nivåer, en delaktighetstrappa för samtal och en kvadrant-modell kring inflytande och makt. Behöver det verkligen vara så svårt att samverka?

Nej, inte så svårt, men svårt nog är kanske ett korrekt svar. Social resursförvaltnings andra utbildningsdag i samverkan handlade om hur former för samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället, som präglas av öppenhet, förtroende och medskapande, kan utvecklas.

Medskapande samverkan handlar mycket om tillit och att släppa ifrån sig makt. Martin Sande, från Dialogues, berättar om sina egna erfarenheter om medskapande samverkan utifrån sitt arbete med att skapa hållbara samråd för romsk inkludering. Att våga göra misstag är nästan en

förutsättning för att lyckas, menar han bland annat.

– Medskapande är en väldigt hög form av interaktivitet som inte är smärtfri. Att dela makt är ganska grundläggande svårighet. Det finns flera perspektiv i en fråga, vilket innebär att det inte bara finns en sanning eller ett rätt svar, säger Martin Sande

NÅGRA DILEMMAN i att medskapa är problemformuleringen och bristen på lyssnande. Mycket makt utövas av den som formulerar problemet. Vad det gällde den romska frågan är det ofta majoritetssamhället som, i sin iver att jobba utifrån mänskliga rättigheter,

har formulerat vad problemet är och vilka tillämpbara lösningar som finns. Problemet ligger i att majoritetssamhället ofta har gjort det utan att den romska minoriteten har varit delaktig även då de har bjudits in till ett samråd.

Martin Sande lyfter just begreppet samråd som alltför ofta inte är ett samråd utan ett möte där agendan är satt i förväg, av någon annan, en expert eller någon som inte själv har brukarperspektivet. Så hur gör man då? Martin Sande menar att medskapande är just att dela makt, att dela ansvar, att skapa tillsammans med, inte för.

– I arbetet med den romska minoriteten var vi till en början tvungna att fånga begreppet medskapa. Det är ett fascinerande begrepp som låter både lätt och fint, men det är det inte. Det är skitigt, svårt och svettigt och jobbigt. Metaforiskt handlar det om att lära sig att sitta i elden tillsammans med andra, säger Martin Sande.

TOTALT DELTOG fyra föreläsare under utbildningsdagen. Utöver Martin Sande, även Bernard LeRoux från Dialogues, samt Daniel Andersson och Emma Rosqvist, från Social resursförvaltning.

Emma Rosqvist lyfte Europarådets samverkansmatris (Europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen) I samverkansmatrisen finns fyra olika nivåer av samverkan. Från låg grad av samverkan till hög: information, samråd, dialog och partnerskap.

– Jag ser matrisen som en tankemodell och ett sätt att börja reflektera över vilken fråga vi står inför, vilka parter vi behöver prata med och när. Och att göra det i förhållande till att det finns olika former av samtal som skiljer sig åt och som kräver olika förutsättningar. Om vi kan urskilja detta för oss själva kan vi också bli tydligare utåt mot dem som vi vill samverka med, säger Emma Rosqvist.

BERNARD LEROUX demonstrerade olika typer av samtal och gjorde det tydligt hur viktigt det är att skapa ett gemensamt språk när man pratar om dialog, dels för att

visa hur de olika samtalen hänger ihop med metoder som den europeiska samverkansmatrisen, dels med Martin Sandes kvadrant-modell kring inflytande och makt. I kvadrantmodellen finns det ett spänningsfält mellan arrogans och intimitet på den ena axeln och mellan medskapande och kontroll på den andra axeln.

I föreläsningen betonar Bernard LeRoux att det är viktigt att vi vet vad vi pratar om när vi använder oss av olika begrepp som till exempel dialog. En metod, som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) använder, är delaktighetstrappan där man delar in samtalen i olika nivåer: information, konsultation/samråd, dialog/att tänka tillsammans, samt medskapande/djupdialog. Den ena samtalsstypen är inte nödvändigtvis bättre än den andra, men skapar olika intimitet i samverkan.

FÖR ATT NÅ en bra samverkan behövs även tillit och engagemang. Där är ordval viktiga, menar Daniel Andersson, liksom att låta resultatet vara oklart och ha förståelse för att den ekonomiska aspekten påverkar vem som deltar i en medskapandeprocess.

– Vi behöver skapa relationer för att känna tillit och förtroende för varandra, vilket i sin tur möjliggör jämlika möten och samtal. Samverkan som byggs så blir hållbar och tål konflikter, genom att vi litar på och känner ansvar, för varandra, säger Daniel Andersson.

Sven Bjerde

Lotta Säfsström, direktor för Stadsmissionen i Göteborg, var inbjuden att tala för stadsdelen Västers chefsforum om överenskommelsen om samverkan mellan Göteborgs Stad och social ekonomi

Överenskommelsen är dialogen med organisa

Samarbetet mellan idéburna organisationer och Göteborgs Stad har fördjupats efter överenskommelsens undertecknande 2012. Detta samtidigt som andra delar av samhället har förlorat en del av sin tillit till samhället. Det menar Lotta Säfsström som är direktor för Göteborgs Stadsmission.

Lotta Säfsström var inbjuden till Västra Göteborgs chefsforum för att tala inför ett hundratal chefer om civilsamhällets roll och om den lokala överenskommelsen om samverkan som skrevs under av idéburna organisationer och Göteborgs Stad 2012.

– Överenskommelsen handlar om att skapa spelregler och tydliggöra relationer, att få ett anständigt sätt att mötas. I arbetet med att ta fram överenskommelsen var det bland annat jätteviktigt för oss att tillförsäkra oss självständighet och oberoende – att vi kan ha ett avtal, men ändå vara fria att skriva kritiska artiklar i till exempel GP, säger Lotta Säfsström.

ÖVERENSKOMMELSEN om samverkan arbetades fram gemensamt av Göteborgs Stad och representanter från idéburna organisationer. Grundstommen bygger på sex principer som är riktlinjer för hur staden och idéburna organisationer ska förhålla sig till varandra när de samverkar med varandra. De sex principerna täcker olika områden och handlar om integritet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald.

Överenskommelsen ska också vara ett redskap för att skapa tydliga förutsättningar och strukturer för dialog och samverkan mellan parterna, att stärka organisationernas obero-

ende roll som opinionsbildare och röstbärare för marginaliserade, utsatta och åsidosatta grupper. Utveckla möjligheter för den sociala ekonomin att utgöra en viktig aktör inom välfärdsutvecklingen.

Lotta Säfsströms uppfattning är att samarbetet mellan sektorerna har utvecklats sedan överenskommelsen undertecknades.

– För några år sedan var min känsla att staden i vissa lägen såg Stadsmissionen som en underavdelning till Social resurs, men så är det inte idag. Idag söker staden samarbete för att vi har kunskap om det vi jobbar med och kan ge ett helt annat mervärde än det offentliga kan.

EN SAK SOM Göteborg har varit bra på, enligt Lotta Säfsström, är att tillsammans med organisationerna utveckla avtalsmodellen IOP.

– Jag skulle vilja säga att den stora skillnaden

sedan några år tillbaka är att relationen har fördjupats. När vi börjar tala med varandra och dela skapas tillit, säger Lotta Säfsström.

Samtidigt återstår många utmaningar både mellan kommunen och idéburna organisationer och inom staden eller den idéburna sektorn. Och även om delaktigheten blivit bättre, finns det också kritik mot en del av stadens beslut. Ett sådant är, enligt Lotta Säfsström, att föreningar måste lämna in en jämställdhetsplan när de söker bidrag hos Social resursförvaltning.

– Alla föreningar är inte likadana! Alla föreningar ska inte vara likadana. Och man kritiskt måste granska konsekvenserna av även välmenande eller välsyftande styrinstrument. Kravet på en uppgjord jämställdhetsplan har till exempel ingen relevans för en Kvinnojour, men kan sätta käppar i hjulet för dem, säger Lotta Säfsström.

FORSKNING FRÅN Ersta Sköndal högskola och Handelshögskolans i Stockholm, som även om den är några år gammal, visar ett tydligt budskap. Varje år arbetar människor inom civilsamhället uppskattningsvis 560 miljoner oavlönade timmar. Omvandlat motsvarar det 400 000 helårstjänster och då är inte anhörigvården medräknad. Totalt har civilsamhället cirka 140 000 anställda medarbetare i Sverige och en omsättning som motsvarar drygt sex procent av BNP. Handelshögskolan i Stockholm håller på att ta fram ny statistik som beräknas vara klar under 2017.

– Idrotten och kulturen är två orsaker till att frivilliginsatserna är så stora, men engagemanget har även ökat inom det sociala området. Från tio procent i början av nittio-talet till mellan femton och sjutton procent idag. Det är kraft, det är energi och motivation, det är enormt, säger Lotta Säfsström.

Bild: Sven Bjerde

h om vilken betydelse hon anser att den hittills har haft för samarbetet i staden.

viktig för tioner

86 PROCENT av alla svenskar mellan 16 och 84 år är medlemmar i någon förening och 54 procent är engagerade i frivilligt arbete utanför familjen. I snitt arbetar man 16 timmar i månaden. Det är två hela arbetsdagar. Det är de goda siffrorna, de sämre är att hela 20 procent inte är engagerade över huvudtaget.

Ersta Sköndal högskola genomför på regeringens uppdrag regelbundet befolkningsstudier kring bland annat det frivilliga engagemanget i Sverige och samkörde en befolkningsstudie med en studie av frivilligt engagemang för tio år sedan. Resultatet visade att de som inte var engagerade var samma befolkningsgrupp som de som upplevde att de hade sämre fysisk och psykiska hälsa, sämre sömn, som var oroligare, saknade tillit och hade lägre valdeltagande.

– En förutsättning för tillit, till såväl medmänniskor som samhället i stort,

är att man har erfarenhet av att ingå i sammanhang där det gemensamma skapas. Ideologier skapas över kaffekoppen där man diskuterar tingens varande, inte i politikens kammare. Om vi tror att människor har betydelse och om människor tror att de behövs, vågar och vill så skapas tillit, säger Lotta Säfström.

Sven Bjerde

Idéburna organisationer gör Göteborg bättre

Föreningslivet gör stora avtryck inom idrott, inom det sociala området, inom funktionsvariation, ungdomsaktiviteter och integration, men också vad det gäller arbetsintegrerande frågor. Det mesta arbetet sker utan lön med drivkraften att göra staden, området eller en särskild verksamhet bättre.

Nationellt togs det fram en överenskommelse om samverkan 2008 och lokalt i Göteborg gjordes samma sak 2012. I båda dokumenten finns sex principer formulerade som är tänkt att genomsyra all samverkan.

– Om vi tar de sex principerna på allvar har vi en chans att stärka den insats som det civila samhället kan göra vad det gäller social hållbarhet – och den insatsen kan vara väldigt stor, säger Ludvig Sandberg, politiskt sakkunnig på Forum

FÖR HUNDRA år sedan var rörelserna stora kollektiva röstbärare för förändring, mot staten för medborgarnas väl, för ökade demokratiska och religiösa rättigheter och inte minst för sociala skyddsnet. Många av dem, kanske framför allt kyrkorna, arbetade också med socialt arbete bland utsatta. Sådana rörelser hade stor framgång i sitt arbete och finns fortfarande kvar.

Under efterkrigstiden växte den statliga välfärdspolitikerna fram där staten själv skulle producera välfärden i samhället. Vid samma tid växte det fram ett föreningsliv som mer värnade om de egna medlemmarnas behov, men som även ville motverka nyuppkomna samhällsproblem.

De färskaste siffrorna på omfattningen av det civila arbetsinsats är från 2002. Då tog forskare på Handelshögskolan i Stockholm fram nationella siffror som visar att det fanns cirka 150 000 helårsarbeten inom civilsamhället och att antalet ideellt arbetade timmar på ett år motsvarade cirka 400 000 helårsarbeten.

– Det här är siffror som rimmar bra med de som Statistiska Centralbyrån publicerade år 2013. För tillfället jobbar Handelshögskolan med en ny undersökning i ämnen som kommer ge nya siffror inom ett år, säger Ludvig Sandberg

Idag finns det i runda tal 200 000 kända föreningar/ idéburna organisationer i Sverige. Ca tre miljoner barn och vuxna är medlemmar i minst en förening. I Göteborg

finns uppskattningsvis 3000 föreningar som får eller har ansökt om bidrag från staden på ett eller annat sätt. Utöver det finns ett stort antal som inte får bidrag. Vissa av föreningarna/organisationerna har rena medlemsperspektiv och fungerar som röstbärare eller som stöd för medlemmarna i vardagen, andra jobbar med samhällsfrågor med målgrupper som inte nödvändigtvis är medlemmar. Åter andra, sociala arbetskooperativ, skapar arbetstillfällen.

GEMENSAMT FÖR dem är att de är röstbärare och utförare, och att de förändras tillsammans med staden. Men inte bara det. De är också sociala innovatörer, eller samhällsbyggare, om föredrar den termen. Då handlar det om att möta nya samhällsutmaningar och hitta nya sätt att samarbeta för att bygga ett bra samhälle.

– Det har vi gjort väldigt mycket genom decennierna. Det finns inte många offentliga verksamheter som inte, på något sätt, har en förlaga inom civilsamhället, säger Ludvig Sandberg

Göteborgs Stads ambition i och med den lokala överenskommelsen är att, så långt det är möjligt, samverka med den idéburna sektorn som jämbördiga parter.

Men bara för att det finns en överenskommelse är inte samverkan alltid enkel.

LUDVIG SANDBERG menar att organisationssamverkan har sitt eget spår, medan de politiska sakområdena har sina, och att risken finns att civilsamhället inte syns tillräckligt. Det finns ett behov, men även förutsättningar, att få in civilsamhället i de olika politiska sakområdena.

– Jag tror att det är det steget vi står inför nu när vi har etablerat de här arenorna för samverkan, säger Ludvig Sandberg.

Viktiga politiska sakområden är, enligt Ludvig

Sandberg, arbete, bostad, hälsa, utbildning och migration. Inom de områdena finns många frågor som på något sätt gestaltar människors liv.

– De här frågorna och flera andra är mycket av utgångspunkten för det konkreta arbete som både våra medlemsorganisationer och andra bedriver idag, säger Ludvig Sandberg.

EN AV DE STORA frågorna som man kan fundera länge över är hur civilsamhällets organisationer kommer att se ut om i framtiden?

– Det finns en risk att vi inom 20 år gått mer åt payment by result-system som tvingat organisationerna till mer av ambulansverksamhet eftersom den typen av verksamhet är enklare att mäta och få ”bra” resultat i. Det promotiva och förebyggande arbetet är inte alls lika enkla att mäta/bevisa. I så fall kommer organisationslivet att mainstreamas och se mer och mer lika ut, säger Ludvig Sandberg.

Men det behöver inte bli på det sättet, tillägger han och menar att det också kan bli så att förnuftet och klokheten hos samhället har fått politik/förvaltning att istället bygga mer på dialog och lärande. Då kommer organisationerna att vara olika och ha stor mångfald också om 20 år.

– Oavsett vad som sker kommer en del av de nu kända organisationerna inte längre att finnas, medan andra har vuxit. Vilka går inte att säga på förhand, säger Ludvig Sandberg.

EN ANNAN STOR fråga är vilka frågor som kommer dominera i framtidens organisationer.

– Livets nödtröft, frågor om till exempel arbete och, boende, kommer fortsatt att vara viktiga frågor, men också identitetsfrågorna. Man kan fråga sig när Kommunstyrelsen i Göteborg till exempel får sin första svarta ordförande, eller när någon av de större och tongivande organisationerna i Göteborg får sin första svarta ordförande?

Sven Bjerde

Idéburna viktiga för att göra Göteborg jämlikt

Mycket har hänt inom samverkan mellan Göteborgs Stad och idéburna organisationer och mycket återstår. Det är en enkel sammanfattning av var vi står idag. Marina Johanson är kommunalråd med ansvar för bland annat sociala frågor. Genom det har hon också samverkansfrågan på sitt bord. En väldigt viktig fråga, tycker hon.

– För mig blir det allt tydligare att vi behöver jobba tätt ihop med den idéburna sektorn. Det finns så många komplexa frågor inom staden som vi behöver hantera. Ett exempel är förra året när vi stor inför det stora mottagandet av flyktingar – då blev det väldigt klart att vi inom det offentliga inte klarade det själva, och inte heller den idéburna sektorn. Resultatet blev en väldigt bra samverkan där vi fick bekräftat att det

går att göra bra väldigt saker ihop, säger Marina Johansson.

För några år sedan tog Social resursförvaltning fram en stor rapport som visade att skillnaderna i levnadsförhållandena är väldigt stora mellan människor i Göteborg. Det gäller i alltifrån inkomst till utbildning och livslängd. Det här är den stora utmaningen som vi står inför i Göteborg. Marina Johansson är tydlig med att vi behöver samarbeta med både sektorn och

näringslivet om vi ska klara av att utjämna de skillnaderna.

– Många idéburna organisationer jobbar redan med de här frågorna. Om vi jobbar tillsammans kommer vi att kunna se en mycket större effekt. Tillsammans blir vi en kraft som kommer att leda till förändring på sikt, säger Marina Johansson.

År 2014 beslutade kommunstyrelsen om en kommunal handlingsplan som skulle skapa verkstad åt överenskommelsen. Implementeringen skulle pågå fram till sista december 2016. Nu är den tiden här och uppföljningen av överenskommelsen som en extern utvärderare har gjort har även inkluderat den kommunala handlingsplanen.

Utvärderingen visar att vissa delar av handlingspla-

nens aktiviteter är genomförda, medan andra återstår. Marina Johansson menar att det är viktigt att jobba vidare med de områdena som inte är klara, antingen genom att Kommunstyrelsen reviderar handlingsplanen eller att Social resursförvaltning får uppdraget att jobba vidare med frågorna. Det viktiga är att arbetet med att förstärka samverkan med den idéburna sektorn fortsätter.

– I det sammanhanget är utvärderingskonferensen den 22 november en viktig dag eftersom det, enligt programmet, kommer finnas utrymme för diskussioner och analyser som är viktigt för oss politiker att ta med oss därifrån, säger Marina Johansson.

Utvecklingsarbete tar tid och det har hänt mycket de senaste åren. Idag finns det

en tydlighet i politiken och Marina Johansson är säker på att samverkan med den idéburna sektorn kommer utvecklas. Hon menar att det finns så många goda krafter som strävar åt samma håll. En koppling som hon gärna gör till satsningen Jämlikt Göteborg där hon menar finns stora förutsättningar för samverkan.

– Vårt fokus har varit att Jämlikt Göteborg ska ingå i alla områden i kommunfullmäktiges budget 2017 och att satsningen ska genomsyra alla förvaltningars verksamheter. I arbetet att göra staden mer jämlik är en av flera framgångsfaktorer just samverkan med idéburna organisationer, säger Marina Johansson.

Sven Bjerde

Kan civilsamhället och kommunen samverka jämlikt

Göteborg är bra på att samverka! Göteborg vågar! Det säger Lars Bryntesson, departementsråd vid Näringsdepartementet. Det här syns genom att staden har ett stort antalet idéburna offentliga partnerskap, men också genom att Göteborg har en organisation inom stadens förvaltningar som jobbar med samverkan.

Vid ett seminarium i Almedalen som Göteborgs Stad arrangerade under temat Jämlikt Göteborg, diskuterades det rättighetsgrundande välfärdssamhället och hur det offentliga och civilsamhället kan hitta gemensamma lösningar.

Lars Bryntesson menar att den politiska debatten om samverkan i Sverige de senaste 30 åren helt dominerats av driftsformer, och att vi har utgått från att det finns två sektorer: den privata och den offentliga.

– Det är först under de senaste åren som vi har börjat bli medvetna om att de idéburna är en tredje betydelsefull sektor, en sektor som har sina egna normer och vilar på sin egen grund. Fortfarande finns det ändå en rädsla

i Sverige att ingå samverkan, säger Lars Bryntesson.

– Inte minst i stadsförvaltningar och bland tjänstemän finns det något som heter nollfelsstrategin – man är rädd att göra fel. Vi måste veta att något är tillåtet innan vi vågar, men vi måste också veta när det finns konkurrensutsättning, till exempel inom äldreomsorgen, och när vi från kommunens sida ska handla på en marknad istället, säger Lars Bryntesson.

LARS BRYNTESSON hänvisar till en nyligen publicerad norsk utredning som visar att den kommersiella sektorn inom välfärdstjänster har ökat kraftigt i Sverige mellan år 2000 och 2013; från åtta procent till nitton procent,

medan den idéburna under hela perioden legat kvar på strax över 3 procent.

– Det är resultatet av politiska beslut som har varit väldigt naiva. Man har trott att om man släpper in privata kommersiella aktörer så kommer de idéburna att hävda sig, vilket de också kan göra om man har en normsättning som utgår från de kvalitéer som de idéburna har, men det har man inte haft i Sverige, säger Lars Bryntesson.

KONKRET INNEBÄR detta att det offentliga har upphandlat utifrån kommersiella kriterier, vilket har gett kommersiella företag en fördel när det handlar om att vinna upphandlingar. Idéburna organisationer är starka utifrån helt andra grunder.

Lars Bryntesson menar att den sociala ekonomin är en väldigt viktig resurs för demokrati och välfärd, men även för tillväxt, och att internationella erfarenheter visar att en stark social ekonomi skapar ett förhållningssätt till entreprenad som gynnar företagsklimat.

– Jag tror att det är viktigt att man inte nöjer sig med att göra människor till kunder på en marknad. Människor ska vara medskapare, och om man ska vara medskapare så är

Från vänster i bild: David Lega (KD), kommunalråd, Göteborgs Stad, Marina Johansson (S), kommunalråd, Göteborgs Stad, Elisabeth Dahlin, generalsekretärare, Rädda Barnen, Eva Ternegren, kooperativ utvecklare, Coompanion, Emil Mattsson, direktor, Göteborgs Räddningsmission, samt Lars Bryntesson, departementsråd, Näringsdepartementet.

Bild: Helena Nyman

det den idéburna sektorn som är riktigt duktig på att skapa förutsättningar för medskapande, säger Lars Bryntesson.

ETT VARAKTIGT samarbete behöver också vara långsiktigt om man ska kunna möta samhällsutmaningar som handlar om utanförskap.

Elisabeth Dahlin är generalsekretärare för Rädda Barnen. Hon menar att det dessutom är viktigt att få med flera olika aktörer i samarbetet. Förutom kommuner, även bostadsbolag, försäkringsbolag, banker och andra.

– Ska vi få en långsiktig förändring måste vi tänka fem, tio år framåt i tiden. Dagens projektbidrag ska vara nyskapande under två år och under den tiden hinner det inte hända så mycket. Vi,

alla olika aktörer, behöver tillsammans bestämma vilken gemensam strategi vi ska ha och vad vi vill uppnå om fem, tio år. Då kan vi verkligen skapa en förändring för barn och unga som lever i utsatthet, säger Elisabeth Dahlin.

I GÖTEBORG pågår en översyn av den lokala överenskommelsen och där har man sett att olika organisationer har olika ingångar till samverkan: från utförande till röstbärare. Men även där är långsiktigheten en viktig fråga.

– Det är jätteviktigt både för organisationer, för medborgarna och för staden. Om det vi gör tillsammans ska bli bättre är det svårt med de här ettåriga föreningsbidragen, säger Marina Johanson, kommunalråd, (S) Göteborgs Stad.

Sven Bjerde

Emma Edvardsson och Oscar Funnemark från SDF Lundby höll i årets första Idésluss för social hållbarhet.

Bild: Sven Bjerde

Nya matchningar i Idésluss för social hållbarhet

Att samla idéer, kunskap, engagemang för att skapa handlingskraft och förutsättningar för samverkan kräver ibland nytänkande och nya samverkansformer. Idéslussen i Lundby stadsdel är ett sådant projekt.

Sju olika organisationer, företag, statliga myndigheter eller kommunala EU-projekt möttes på Lundby stadsdelskontor den 12 maj för att tillsammans åstadkomma något bra. Fyra av deltagarna hade varit med vid mötet drygt en månad tidigare, tre var nya. Efter tjugominuters diskussion hade ett antal samverkansförslag formulerats som skisser.

– De här förslagen gjordes sedan om till två samarbeten under resten av kvällen. Ett av dem handlar om att matcha rätt individ med rätt plats utifrån intresse, kompetens

och utbildning. Det kan handla om mentorskap, volontärer och praktik. Det andra förslaget blev en lokalt förankrad volontärluss som börjar med gemensamma studiebesök hos deltagarna för att de ska lära känna varandra, säger Emma Edvardsson, utvecklingsledare, Lundby SDF.

Grunden för Idéslussen är att företag och organisationer i stadsdelen vill engagera sig. Om det blir verkstad eller inte hänger mycket på att deltagarna hittar matchningspunkter med varandra. Av

förra mötets nio olika aktörer infann sig fyra i dagens matchningsmöte. Å andra sidan tillkom tre nya aktörer.

En svår fråga är hur en stadsdel kan hitta ett engagemang som håller och hur stadsdelen

sedan kan bidra till att upprätthålla engagemanget.

– Det kan vara svårt för många att komma in i sådana här sammanhang och träffa företagare, föreningar och myndigheter på samma gång. Det finns ingen naturlig sådan kontaktyta. Jag tror att det kommer göras många bra matchningar. Det är mycket fokus på arbete och validering, men tillsammans kan de skapa nya tankar och idéer som man även kan bygga vidare på även utanför Idéslussen, säger Emma Edvardsson.

HARIS NEZIC FRÅN nätverket Flyktinghjälp, jobbar till vardags som Key Account Manager inom VVS branschen. Han menar att motivationen och engagemanget behöver komma inifrån individen. Om engagemanget kommer extern finns risken att det försvinner samtidigt som den externa källan försvinner.

– Många har en inre känsla av att något måste göras – man kan kalla det en god vilja. Av dem finns de som ger utan att förvänta sig att få något tillbaka, de drivs av en intern

referensram. Andra som vill hjälpa, gör också det av en god vilja, men med skillnaden att de har ett större behov av en extern bekräftelse på att de gör något gott, säger Haris Nezc.

ATT IDÉSLUSSEN för social hållbarhet har drabbats av ett visst bortfall inför andra mötet kan mycket väl bero på att många inte har tid, men det kan också vara så att några av dem som deltog i första mötet behövde få bekräftelse.

Men att fånga upp de som vill göra gott, men som behöver få en utomstående respons på att de är viktiga, är inte alls omöjligt.

– Man kan ge bekräftelse genom att till exempel skicka ut ett personligt mail med ett tack efter ett möte. Det är också viktigt att återkoppla och att skapa en positiv energi runt själva träffarna. Ett sätt att göra det är att dela ansvar, säger Haris Nezc.

Sven Bjerde

Idésluss för social hållbarhet

Idéslussen startade som pilot i Lundby hösten 2015 efter att flera företag i stadsdelen hade frågat hur deras engagemang skulle kunna bli en del av ett mer långsiktigt och systematiskt arbete. Tanken var att kunna förverkliga idéer och kanalisera engagemang för att förbättra situationen för nyanlända och ensamkommande i frågor som t ex boende, utbildning, praktik, sysselsättning, fritidsaktiviteter.

Vid det första mötet stäms det av vilka idéer, behov och resurser som respektive organisation har. Vid det andra mötet formuleras själva aktiviteterna och deltagarna matchas ihop med varandra.

Bild: Sven Bjerde

Bild: Friskvårdsklubben i Göteborg

Friskvårdsklubben förlänger sitt IOP

Friskvårdsklubben får fortsatt förtroende att skapa gemenskap och fysiska aktiviteter åt människor som lever med psykisk funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa. Under 2015 har Friskvårdsklubben haft ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Social resursförvaltning som har förlängts under hela 2016.

Med stöd av Friskvårdsklubben i Göteborg (kallas vanligen bara Friskvårdsklubben) har människor som lever med psykisk ohälsa möjlighet att delta i aktiviteter som stavgång, boule, frisbeegolf, gymträning, bordtennis, simning, bowling, biljard och innebandy flera gånger i veckan. Utöver det anordnar föreningen turneringsdagar i innebandy.

– Vi är andra steget för många. Om första steget för många människor i vår målgrupp är att bara komma utanför dörren är vi det andra steget där vi utför fysiska aktiviteter tillsammans och umgås, säger Henrik Våglin.

Friskvårdsklubben är en brukarstyrd förening som vänder sig till människor som lever

med psykisk funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa.

– Människor som lever med psykisk funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa kan vara svåra att nå. Utan Friskvårdsklubbens aktiviteter är risken stor att flera av deltagarna skulle ha stannat hemma och missat tillfällen att växa genom att umgås med människor som befinner

sig i samma situation, säger Henrik Våglin som är med och driver Friskvårdsklubben.

I DET NYA IOP-avtalet ska Friskvårdsklubben ha ett visst antal aktiviteter på stadsdelarnas olika aktivitetshus varje vecka. Hisingen: En friskvårdsaktivitet per vecka per termin.

Centrum: En friskvårdsaktivitet per vecka per termin.

Nordost Sekelhuset: En friskvårdsaktivitet per vecka per termin.

Nordost Gunnared: Två friskvårdsaktiviteter per vecka per termin.

Väster: Två friskvårdsaktiviteter per vecka per termin.

En halv dags friskvårdsaktivitet per vecka under 4 veckor under sommaren. Samarbete med ett aktivitetshus per vecka.

Personal från aktivitetshusen ska enligt avtalet samverka med Friskvårdsklubbens ledare och hjälpa till med motivering och igångsättande av aktivitet.

I vissa fall är det även tänkt att personalen ska delta i någon aktivitet om det behövs. Friskvårdsklubben ska även samarbeta med Psykiatrisamordningens hälsopedagog i deras arbete på aktivitetshusen.

Friskvårdsklubben ska även erbjuda ca tio friskvårdsaktiviteter per vecka i någonstans i staden.

Ingen ska vara hemlös i Göteborg

En heldag vigd åt att hitta strukturer för att tillsammans kunna minska hemlösheten i Göteborg. 26 engagerade människor samlades i Burgårdens konferenscenter den 26 april. Göteborgs Stad var där tillsammans med ideella organisationer och brukare.

I Göteborg finns 3435 hushåll som saknar fast bostad, enligt BoInvent 1. I de hushållen lever 3926 vuxna och 1693 barn. Att vara hemlös innebär inte nödvändigtvis att inte ha tak

över huvudet, men det innebär att man inte har ett eget hem.

– Hemlöshetsproblematiken är inte bara brist på bostad, det är också en exkluderande situation. Människor behö-

ver befinna sig i ett socialt sammanhang för att må bra och då är en bostad en bra grund att bygga vidare på även om den inte löser hela situationen, säger Malin Östling, verksamhetschef för boende inom Social resursförvaltning.

NÄR MAN TALAR om hemlöshet kan man dela in hemlösa personer i fyra olika situationer. Vi har den akuta hemlösheten där personer inte har tak över huvudet och är hänvisad till att bo ute eller till något sorts akutboende

eller härbärge. Vi har även när personer ska skrivas ut från anstalt eller liknande inom tre månader och inte har en bostad ordnad. En annan situation är personer som saknar ett långsiktigt boende, men har en boendelösning som är ordnad av kommunen. Den sista gruppen är personer som flyttar runt bland vänner eller har andra korttidsarrangemang och som har sökt socialtjänstens hjälp.

GÖTEBORG STAD har en vision om nolltolerans mot

hemlöshet och Fastighetskontoret har tagit fram en handlingsplan. Nästa steg är att samordna insatserna för att nå målen i planen. Ett sätt att göra det är att ta större grepp om samverkan och tänka mer strategiskt. I det arbetet var workshopen en betydelsefull del. Några viktiga synpunkter som framkom var hur viktig sysselsättningen är, betydelsen av tillhörighet och känsla av sammanhang, samt att bryta isoleringen.

– Det räcker inte att ha till exempel ett hemlöshetscenter.

Bild: Friksvårdsklubben i Göteborg

I PARTNERSKAPET ÄR även kunskapsinhämtning en viktig del. I stadsdelarna är tillgången på tjänster för personer med psykisk ohälsa olika. För att utjämna de här skillnaderna och sprida goda exempel kommer Friskvårdsklubben att samla upp och vidarebefordra information och kunskap under arbetets gång. Erfarenheter och kunskap kommer sedan tas upp för diskussion och dokumentation vid referensgruppsmöten och kommuniceras till Psykiatrisamordningen.

IOP-talet finansieras i två delar. För delar av avtalet som rör de kommunala aktivitetshusen tas 100 000 kronor från Aktivitetshusens budget, medan de 300 000 kronor som rör samverkan, kunskapsinhämtning och utjämning över staden tas från statsbidraget för PRIO, plan för riktade insatser för personer med psykisk ohälsa 2012-2016, som Stadsledningskontoret samordnar och fördelar.

FRISKVÅRDSKLUBBEN är en ideell förening som sedan 2008 anordnar friskvårdsaktiviteter för personer som har eller har haft psykisk ohälsa

eller psykisk funktionsnedsättning. För att nå ut till målgruppen arbetar Friskvårdsklubben i nära samarbete med framförallt stadens boenden

och aktivitetshus, men vill också utveckla samarbete med socialkontor, försäkringskassa, arbetsförmedling, öppenvård och sjukhus. Friskvårdsklub-

ben är en brukarstyrd organisation som driver sin verksamhet som ett socialt företag.

Sven Bjerde

Bild: Friksvårdsklubben i Göteborg

Hemlösa är inte en grupp, det är mer ett tillstånd som man kan befinna sig i under en tid, vilket innebär att man inte kan ha en mötesplats, utan behöver flera med utgångspunkten att det handlar om olika individer, inte en enhetlig grupp människor, säger Malin Östling.

DET PÅGÅR REDAN nu samverkan mellan Göteborgs Stad och flera olika organisationer. Det finns bl a samverkan runt övernattningsplatser, uppsökande verksamheter,

caféer och mötesplatser dagtid.

Malin Östling menar att den här heldagen var ett startskott för en utökad samverkan.

– Nu jobbar vi vidare och försöker få en bättre struktur i samverkan om frågorna runt hemlöshet. Vi planerar en början med IOP avtal med Stadsmissionen och Räddningsmissionen om övernattningsplatser som vi tänker att vi bygga ut med både fler aktiviteter och fler aktörer framöver, säger Malin Östling.

Sven Bjerde

FAKTA BoInvent1, 2016

Syftet med kartläggning i BoInvent1 är att mäta hemlöshetens omfattning och karaktär i Göteborg. Från och med 2015 utgår kartläggningen från Socialstyrelsens definition av hemlöshet. Detta medför att målgruppen för kartläggningen utökas från att tidigare endast gälla personer som behöver bistånd inom 6 månader för att lösa sin hemlöshetssituation. Personer/hushåll som ska ingå i kartläggningen kommer därför bland annat att finnas inom vuxen, barn och unga, funktionshinder, försörjningsstöd samt inom äldreomsorg.

Resultatet kan användas som planeringsunderlag av politiker, tjänstemän eller andra aktörer för att bättre möta hemlösas behov av bostad. Fastighetskontoret ansvarar för kartläggningen medan samtliga stadsdelsförvaltningar samt social resursförvaltning ansvarar för den information som ska rapporteras in.

Barn och unga ska ha samma möjligheter i en jämlik stad

Förutsättningar till ett bra liv för barn och ungdomar skiljer sig avsevärt beroende på var i Göteborg och hur man växer upp. 24 idéburna organisationer träffade Christer Samuelsson som leder arbetet att skapa bra förutsättningar för barn och ungdomar inom Göteborgs Stads satsning "Jämlikt Göteborg".

– Det är ingen naturlag att barn som har föräldrar med, till exempel, låg utbildningsgrad ska ha sämre förutsättningar i livet än barn som har välutbildade föräldrar, säger Christer Samuelsson, direktör i Lundby stadsdelsförvaltning och ledare för fokusområde två i Göteborgs Stads satsning Jämlikt Göteborg.

Ramen för träffen är ett samarbete mellan Jämlikt Göteborg och Social resursförvaltning och syftet är att få till stånd ett bra samarbete med den idéburna sektorn på mer lika villkor.

För Christer Samuelsson är det här en viktig fråga. Han menar att Göteborg redan idag gör mycket, men är tydlig med att det blir svårt att nå målet om kommunen ska göra allt själv.

– Föreningarna har andra ingångar till att nå ungdomar än Göteborgs Stad och en samverkan mellan oss har en väldigt stor potential. Med ingångar menar jag kanaler som kommunen har; fritidsgårdar, skola, med mera. Vi i Göteborgs Stad tänker ofta automatiskt att det är vi själva som ska utföra, men det är inte självklart. Tillsammans når vi fler, säger Christer Samuelsson.

OM DET HÄR ska bli framgångsrikt behöver staden ha ett

utbud som är likvärdigt. Det ska inte spela någon roll var i staden man bor.

– Likvärdigt handlar inte om att utbudet ska vara lika utan att förutsättningarna ska vara samma. Målgrupper som har större behov kan behöva mer riktade insatser, säger Christer Samuelsson.

Sverige har gått från att vara bland de jämlikaste länderna i Europa till en medioker 14:e plats. Christer Samuelsson menar att Jämlikt Göteborg är stadens viktigaste satsning, att det är den enskilt viktigaste frågan i Göteborgs Stads budget, och att samtliga förvaltningar och bolag behöver bidra.

– Jag har jobbat länge inom staden, men jag har aldrig sett en sådan mobilisering inom politiken som med att nå ett Jämlikt Göteborg. Om vi har gått från att vara det mest jämlika landet till en 14:e plats bör det också gå att vända trenden.

För att nå målet om jämlikhet arbetar staden utifrån fyra olika fokusområden: ge barn en bra start i livet, ge barn goda förutsättningar genom skolåren, skapa förutsättningar för arbete, samt skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen. En samordningsgrupp fungerar som strategisk ledning för arbetet på tjänstemannanivå. Här ingår fyra fokusledare som

var och en är ansvarig för ett fokusområde, representanter från Social resursförvaltning, Stadsledningskontoret och Göteborgs Stadshus AB.

PÅ FRÅGAN OM vilken strategi Christer Samuelsson har i det gemensamma arbetet med idéburna organisationer så menar han att den bästa strategin är att låta bli att tänka ut för mycket i förväg.

– Om man ska mötas och ställa frågor, och om man menar allvar, kan man inte själv ha gjort en planering för framtiden. Det har sagts flera saker under den här förmiddagen som jag inte skulle kunna tänka ut själv. Mycket av arbetet handlar om att koppla ihop det vi redan gör med det som organisationerna kan göra och redan nu har jag fått ett antal idéer om hur det skulle kunna gå till, säger Christer Samuelsson.

SATSNINGEN JÄMLIKT Göteborg är en satsning för hela staden och för att nå framgång behöver samtliga tio stadsdelar samarbeta.

– Om vi är överens kan vi hitta varandra och kroka arm. Det är inte så att det bara är en stadsdel som ska lyftas utan en hel stad. Jag tar ansvar att ta med mig det som sagts här när jag talar med de övriga nio stadsdelsdirektörerna. Jag tar också med mig idéerna in i Jämlikt Göteborg, säger Christer Samuelsson.

– Vi behöver gå vidare till ett konkret samarbete, men när det kommer att ske vet jag inte idag. Hur kan vi mobilisera, synliggöra det utbud som redan finns och ta vara på det? Hur kan vi stärka föräldrarna, som kanske är den stora utmaningen i arbetet? Hur kan vi jobba långsiktigt?

Sven Bjerde

Bild: Sven Bjerde

Christer Samuelsson som leder fokusområde två i Jämlikt Göteborg ledde workshopen tillsammans med Anna Grunander som är processledare för fokusområde 2 och Alexandra Lange som är utvecklingsledare på Social resursförvaltning.

Jan Elftorps trappmodell för att få människor i arbete gynnar även barnen.

– Jag skulle vilja påstå att något av det viktigaste för att barnen ska prestera i skolan

Vad görs idag i Göteborg för att människor ska få jobb och hur kan det arbetet förstärkas genom samverkan med idéburna organisationer? Det är frågor som diskuterades i ett dialogcafé som förvaltningen ARBVUX arrangerade den 20 april.

Ett tjugotal ideella organisationer som jobbar med arbetsintegration hade samlats för att samtala med bland annat Jan Elftorp, direktör på Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen. I tre steg fick deltagarna möjlighet att definiera vilka behov som de kan se och vad de själva kan bidra med. Det kan handla om sociala innovationer, att matcha individer och på att rusta människor som fortfarande är en bit från arbete.

Men för en bra samverkan behövs även en större kunskap om den idéburna sektorn och att man har en långsiktig plan för samarbetet.

– Min tanke är att samverkan med idéburna organisationer kan vara en kompletterande arena där vi kan hitta lösningar som vi inte gör lika bra i vårt reguljära spår. Det är alltid intressant att testa om det kommer fram intressanta idéer som kan bredda vår verktygslåda och ge oss andra angreppssätt, säger Jan Elftorp.

JAN ELFTORP är ärlig med att många i hans förvaltning, och då inkluderar han sig själv,

inte har någon större vana att jobba med idéburna sektor och att det här är ett lärande för förvaltningen.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningens uppdrag är att skapa riktiga jobb, för många rent av ett riktigt första jobb. Då handlar det till stor del om ungdomar eller utrikes födda. Till hjälp använder ARBVUX en trappstegsmodell som går ut på att matcha yrkeskunskaper med branschkrav och vidareutbildning.

– Det första trappsteget är att hitta ett första jobb som är just ett första jobb och som kanske bara är aktuellt under ett år. Därefter, eller under tiden, ger vi möjligheter att gå vidare till andra arbeten genom till exempel vidareutbildning eller validering. Vi måste se till att det hela tiden finns möjlighet att gå vidare, säger Jan Elftorp.

IBLAND PRATAS det om att skapa enkla jobb som insteg i arbetslivet, men det är ett begrepp som Jan Elftorp inte tycker säger så mycket. Han menar att det är bättre att prata

Bild: Sven Bjerde

är att föräldrarna går till jobbet varje dag, säger Jan Elftorp.

om riktiga och viktiga jobb.

– För vad är egentligen ett enkelt jobb? Min utgångspunkt är att om människor har full arbetsförmåga är det första jobbet ett riktigt och viktigt jobb.

Förvaltningens uppdrag är att skapa arbeten åt människor som bedöms ha minst 50 procents arbetsförmåga.

– Men vi har omdefinierat det uppdraget och jobbar med de som bedöms kunna komma in på en yrkesutbildning eller få jobb inom 18 månader, med eller utan stöd, säger Jan Elftorp.

En fråga som lyftes av deltagarna var hur man ska möta glappet mellan arbetsträning och riktiga och viktiga jobb? Sociala företag kan erbjuda deltagarna jobb eller praktik, men en viktig del i det är att Göteborgs Stad vill samverka.

– Det kan behövas ytterligare ett trappsteg, en rustningsnivå före det första trappsteget, men det är viktigt att vi pratar om samma sak, om att skapa riktiga jobb för det är det som ligger i vårt uppdrag. Sedan kan vägen till arbete se olika ut och har idéburna organisationer förslag så lyssnar jag gärna för det jag vill uppnå är ett jämlikt Göteborg, säger Jan Elftorp.

STATISTIK FRÅN Göteborg visar att medelinkomsten i Östra Bergsjön var 128 000

kronor 2012, medan medelinkomsten i Långedrag samma år var 639 000 kronor. Det här är visserligen två ytterligheter, men skillnaderna är tydliga även inom andra geografiska områden och då inte bara i inkomst, utan även när det handlar om utbildning, livslängd, och om den personliga känslan av tillit till andra.

– Arbetslösheten har visserligen minskat kontinuerligt under de senaste 12 månaderna. De som är väl rustade har lätt att få jobb idag när det är högkonjunktur. Andra grupper, bland annat utrikesfödda och ungdomar utan gymnasiekompetens, har fortfarande svårt att få jobb, vilket gör att gapet mellan grupperna ökar, säger Jan Elftorp.

ARBVUX ÄR en relativ ny förvaltning som fick sitt uppdrag den 1 juli 2014 då de kommunala arbetsmarknadsinsatserna fördes samman med vuxenutbildningen.

– Vi har implementerat förvaltningen i tre steg och det vi gör nu är att bilda kompetenscenter i olika områden. Målgruppen är arbetslösa som har arbetsförmåga, till exempel ungdomar eller andra som har kontakt med socialtjänsten i stadsdelarna och som behöver ytterligare stöd för att kunna skaffa sig ett

arbete eller börja en utbildning, säger Jan Elftorp.

I dagsläget finns ett kompetenscenter i Gamlestaden, men tre nya kommer öppnas under 2016, i Angered, på Hisingen och i Centrum/Väster.

Utifrån arbetsmarknadens behov skräddarsyr Kompetenscenter insatser för att deltagaren ska få ett riktigt jobb. Det kan handla om coachning, studie- och yrkesvägledning, matchning mot arbete, praktik och kompetenshöjande utbildningar. En fråga som lyftes under workshopen var hur de olika kompetenscentren kan kopplas ihop med den idéburna sektorn för att undvika en konkurrenssituation.

– Vi kanske kallar till en ny workshop, men det kan även handla om nedbrutna samtal med enskilda organisationer där vi träffar någon eller några organisationer. Kanske individuellt eller flera parter tillsammans. Vi vill inte göra en generell uppgörelse med den idéburna sektorn. Vad vi däremot vill göra är att samverka med individuella organisationer eller samverkansgrupper utifrån konkreta idéer, säger Jan Elftorp.

Sven Bjerde

Samtal för hälsosamma miljöer

Jämlikt Göteborgs fokusområde fyra handlar om den fysiska miljön och tar ett brett grepp i staden. Det handlar om det som redan finns i staden, men också om det som saknas. Den 27 maj mötte idéburna organisationer representanter från staden och samtalade om hur man gemensamt ska kunna öka den sociala hållbarheten.

Hur kan vi skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen tillsammans med idéburna organisationer? Det fullständiga svaret gavs kanske inte under den här workshopen, men ett första steg mot ett djupare samarbete kan vara ett resultat som är gott nog. Förutom idéburna organisationer deltog stadsarkitekten och representanter från politiken och från olika fackförvaltningar.

– Jag är nog med att vi ska få ett riktigt gott samtal och i det hitta sätten, trådarna för att kunna fortsätta mötas utifrån olika intressen, säger Agneta Hammer, direktör på Stadsbyggnadskontoret.

Agneta Hammer som förutom direktör på Stadsbyggnadskontoret även är fokusledare för det fjärde fokusområdet: att skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen arrangerade dagens samtal. Ett av syftena var att lyssna på och lära av idéburna organisationer som på många sätt är närmare invånarna och därför viktiga byggstenar för att nå social hållbarhet. Ett annat syfte var att hitta sätt att starta samtalen tidigare.

– Om till exempel något nytt ska byggas jobbar vi inom stadsplaneringen traditionellt med formella samråd. Då bjuds medborgare eller andra

Bild: Sven Bjerde

Agneta Hammer var värd för dagens samtal med idéburna organisationer.

aktörer in, men formen gör att de kommer in ganska sent. Jag tror att det kan finnas ett värde i att börja samtalspro-

cessen i ett tidigare skede, säger Agneta Hammer.

Men, menar Agneta Hammer, det handlar också om att hitta människor eller grupper som normalt inte gör sig hörda.

– Det är där idéburna organisationer kommer in. De när ju grupper som vi traditionellt inte når. I samtalet som vi har haft idag är vi inte ute efter att hitta konkreta samarbeten utan mer att lyssna in. Utifrån det kan det sedan växa fram ett gott samarbete, säger Agneta Hammer.

Jämlikt Göteborg bygger mycket på Michael Marmots rapport Closing the gap in a generation och hans formulering ”Gör något, gör mer, gör bättre” Om man som i Göteborg har börjat göra något handlar det om att göra mer och framför allt bättre, menar Agneta Hammer.

– Men vi når aldrig det sista bättre om vi inte gör det tillsammans. Därför är det viktigt att lyssna på alla som är samlade idag och på vilka reflektioner de gör. Hur kan vi nå fler människor och samtala på ett nytt sätt?

EN ÖVERGRIPANDE sammanfattning av workshopen är att det är viktigt att mötas i ett tidigare skede, att förankra bättre hos boende, att skapa mötesplatser, bättre dialog, att möta människor genom föreningar, att planera bostadsområden så att invånarna mår fysiskt och psykiskt bra, samt att öka tillgängligheten för gående och cyklister.

– Den här bilden är fantastisk för oss att få. Vad som händer närmast vet vi inte, men det här är en väldigt bra början. Någon föreslog att vi kanske kan ha ett liknande möte till och då utgå från ett antal konkreta idéer. Det tar jag med mig härifrån. Syftet med dagen var att öppna upp, så nu får vi hitta formerna, säger Agneta Hammer.

Sven Bjerde

Olof Olsson är övertygad om att ett samarbete med idéburna organisationer stärker samhället.

Bild : Sven Bjerde.

Västra Göteborg trappar upp samverkan

Ungdomar slutför sitt gymnasium, ungdomar får fast jobb, nyanlända får lättare att etablera sig. Stadsdelar går tillsammans in i samarbete med civilsamhället, företag som samarbetar brett. Det är några av effekterna som kommer av att Västra Göteborgs satsar på att samarbeta med civilsamhället.

Det händer något när man arbetar tillsammans! I Västra Göteborg har man provat det under ett år och ser fina resultat både vad det gäller konkreta åtgärder och framtida samverkansrelationer. Nya samverkanskonstellationer växer fram och nya projekt genomförs.

– Efter en trevande start för ett år sedan så skapas nu nya spännande möjligheter där idéburna organisationer kommer med nya uppslag inom område som vi inte tänkte oss när vi drog igång vår handlingsplan för att öka samverkan med social ekonomi. Det är riktigt kul, säger Olof Olsson vid Västra Göteborg.

OLOF OLSSON jobbar som controller inom socialtjänsten i Västra Göteborg, men har även funktionen som lots mellan förvaltningens tjänstemän och social ekonomi i frågor som

rör samverkan. Västra Göteborgs samverkansprojekt startade med ett informationsmöte den 28 jan 2015 där social ekonomi uppmanades själva ta fram samarbetsprojekt och presentera dem för förvaltningen.

Ett sådant förslag på samarbete var att Västra Göteborg erbjöds ta del av det redan startade IOP:t Framtidsspår som erbjuder gymnasiekompetens och coaching åt unga vuxna som av någon anledning inte slutfört sitt gymnasium.

– Vi gick in med 75 000 kronor och för det kommer tre av Västra Göteborgs ungdomar få slutföra en gymnasieutbildning som i sin tur skapar bättre förutsättningar för att de ska få arbete. De här tre ungdomarna har dessutom tillgång till hela paketet som Framtidsspår erbjuder, säger Olof Olsson.

Garaget är ett annat projekt som utfördes i samarbete med

Reningsborg och som resulterade i att tre ungdomar fick fast jobb, även det till en kostnad av 75 000 kronor. Projektet drog igång sommaren 2015 genom att ungdomarna först fick bygga upp kommunens lägergård på Rävholmen i Södra skärgården. Senare under hösten startade Reningsborg en anläggning för biltvätt och däckbyten i Åkeredsrundellen i Tynnered som resulterade i de fasta tjänsterna.

– Utöver de tre ungdomarna har ytterligare tio ungdomar fått praktikplats och chans till anställning. Som sämst har de förbättrat sina möjligheter på arbetsmarknaden. Om man jämför samhällskostnaden för arbetslöshet så är de här 75 000 kronorna väldigt effektivt använda pengar, säger Olof Olsson.

Västra Göteborg har byggt en ny actionpark i Tynnered

som på olika plan involverar flera samverkansprojekt under år 2016. Ett sådant involverar KFUM som sannolikt kommer att bygga upp olika aktiviteter kring parken.

– Samarbetet är ännu inte helt formulerat, men vi satsar på att kunna dra igång under senvåren eller tidig sommar så vi kan möta behoven av

fritidsaktiviteter som uppkommer då, säger Olof Olsson.

YTTERLIGARE EN aktör som är tänkt att samverka kring actionparken är Länsförsäkringar vars del är tänkt att förstärka barns möjligheter att de ska få bra villkor under sin utbildning och därigenom klara skolan.

– Just den diskussionen är än så länge bara påbörjad och kommer sannolikt inte att kunna förverkligas förrän till hösten 2016. Men Länsförsäkringar är redan nu igång och samverkar med Reningsborg genom att de finansierar en trygghetsvärd som kommer från Reningsborg, säger Olof Olsson.

Västra Göteborg har även hittat sätt att dels kroka i andra stadsdelars redan befintliga projekt, dels att formulera gemensamma nya samverkansprojekt. Sedan tidigare har Lundby stadsdel stött själva grundverksamheten i Schysta kompisars arbete med suicidprevention och under 2015

” Det är glädjande att flera stadsdelar börjar bli involverade i vårt projekt med social ekonomi. ”

har Västra Göteborg anslutit sig till projektet. Schyssta kompisar är en verksamhet av och för ungdomar som bland annat når ungdomar som inte mår bra via skolor och ungdomsmottagningar.

– Att vi gick med i projektet var på Karriärkrafts initiativ. Men vi tycker det ligger helt i linje med vårt jobb att förbättra ungas villkor. Vår del är att vår ungdomsmottagning har kontakt med Schyssta kompisar som vi också stöttar ekonomiskt, säger Olof Olsson.

ETT PROJEKT som Västra Göteborg driver tillsammans med en stadsdel, i det här fallet Askim-Frölunda-Högsbo, och med organisationen Caritas är språkträning och samhällsorientering för att stärka kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden och har utländsk bakgrund.

– Projektet kommer att dra igång under april och i ett första skede fortsätta under sex månader, med uppehåll för semestrarna. Enligt upplägget håller Caritas i en grupp från vardera stadsdelen varje vecka. Totalt alltså två grupper i veckan, säger Olof Olsson.

Ytterligare ett samverkansprojekt diskuteras mellan Västra Göteborg och Askim-Frölunda-Högsbo, men nu tillsammans med Räddningsmissionen. Det är ett nytt förskolekoncept som fokuserar på hela familjen, inte bara på barnen. Till en början planeras en förstudie som ska utföras under hösten och om den faller väl ut kan projektet bli verklighet någon gång under 2017.

– Det är väldigt glädjande att flera stadsdelar börjar bli involverade i vårt projekt med social ekonomi, säger Olof Olsson.

I VÄSTRA GÖTEBORG finns fem församlingar som alla på olika sätt engagerar sig i mottagandet och integrationen av nyanlända. I samarbete med stadsdelen har Fiskebäcks Missionskyrka uppdraget att samordna alla fem församlingars insatser för asylsökande. Det är igång sedan årsskiftet och kommer fortsätter under hela året.

– Vår målsättning är att alla asylsökande ska erbjudas en kontakt med någon som redan bor i Sverige och är etablerad. Tanken är att snabba på nyanländas etablering i samhället, säger Olof Olsson.

Sven Bjerde

Idéburna i fokus när Västra Göteborg har chefsforum

Ett hundratal chefer från stadsdelen Västra Göteborg samlades på Hotell Riverton den 26 maj för att öka kunskapen om stadsdelens samverkan med idéburna organisationer och för att inspireras. Årets tema för stadsdelens chefsforum är social hållbarhet och vid det här mötet var samverkan med idéburna organisationer i fokus.

På många sätt ligger stadsdelen Västra Göteborg i framkant när det gäller att samverka med organisationer. En nyckelperson i stadsdelen har varit Olof Olsson, koordinator, som också höll dagens chefsforum.

– Vi vill ha en socialt hållbar stadsdel och det kan vi inte uppnå själva. Vårt budskap är att mervärdet kan bli så mycket större i en dialog. Det är när man för dialog med varandra som man löser olika problem, säger Olof Olsson.

I Västra Göteborg 2015 formulerade man en handlingsplan för samverkan och i dagsläget har stadsdelen tecknat 15 olika idéburna offentliga partnerskap (IOP) inom i stort sett samtliga verksam-

hetsområden. Totalt har man ordnat 30 olika feriearbeten bara genom att samverka med idéburna organisationer.

DET ÖVERGRIPANDE temat för årets chefsmöten i Västra Göteborg är social hållbarhet och vid just det här tillfället låg fokus på samverkan med idéburna organisationer. Av 120 chefer i stadsdelen hade cirka ett hundra samlats. Inbjudna var också några av organisationerna som har skrivit idéburna offentliga partnerskap (IOP) med stadsdelen.

– Jag hoppas att det här chefsforumet ska leda till att vi ännu mer sätter oss ner med idéburen sektor utan att ha formuleringarna klara

från början. Det viktiga är att ta kontakt. Då tror jag att vi får kraft och energi och kan utveckla arbetet i Västra Göteborg väldigt mycket, säger Maria Lejerstedt, stadsdelsdirektör Västra Göteborg.

Maria Lejerstedt är tydlig med att det är viktigt att regelbundet informera anställda i stadsdelen om hur och när man kan samverka med idéburna organisationer. I Västra Göteborg sker detta löpande på frukostmöten och i chefsbrev.

– Det är viktigt att bygga en organisation som är mogen, där medarbetare vågar testa gränser och där det är okej att det ibland blir fel. Vi vill ha en organisation där medarbetarna inte fastnar i sin egen profes-

sion utan lyssnar in brukarnas behov och låter dem vara med och påverka verksamheten. I en sådan organisation är idéburna organisationer en stor tillgång eftersom de enbart jobbar utifrån brukarnas behov, säger Maria Lejerstedt.

DET HAR HÄNT mycket i Västra Göteborg under det senaste året. Hur ser då framtiden ut?

– Vi börjar tänka mer konkret ute i verksamheterna. På ledningsnivå pratar vi om att träffa idéburna organisationer på en mer strategisk nivå för att tillsammans utveckla formerna för våra samarbeten. Hittills har vi mest kört på, nu behöver vi tänka på vad vi behöver i hela stadsdelen och vad det är vi missar, säger Maria Lejerstedt.

Sven Bjerde

Föreningar förebygger ungas droganvändning

Föreningsrepresentanter utbildas för att i sin tur möta föräldrar i Västra Hisingen och berätta om hur unga använder droger och vilka konsekvenser det kan få. I Västra Hisingen har man kört utbildningen i två år med framgång, nu vill Östra Göteborg prova modellen.

Det handlar om hur man som förälder kan skydda sina ungdomar och att invånarna vill veta mer om droger. Initiativet till utbildningen kom ursprungligen från en föreningsrepresentant i Västra Hisingen.

– Utifrån invånarnas önskemål startade vi den här utbildningen och då ville vi gå via föreningar eftersom det är de som träffar människor i området, säger Helén Mellander, som är föreningskonsulent i Västra Hisingen.

Vid första tillfället utbildades sex föreningsrepresentanter till presentatörer som sedan förde vidare informationen till sina medlemmar som i sin tur kunde förmedla ut informationen till andra vuxna i stadsdelen.

– Någon förening höll till exempel en presentation i Moskén där 300 mammor fick del av informationen. För oss är vuxna som bor i området nyckelpersoner som har möjlighet att informera på

invånarnas modersmål. Tack vare det har vi fått en bra spridning av information runt droger, säger Helén Mellander.

MODELLEN GÅR ut på att utbildare från Social resursförvaltning tar med sig informationsmaterial till stadsdelen och utbildar frivilliga föreningsrepresentanter i hur man kan informera om droger och droganvändning. Utbildarna kommer ut stadsdelen vid två tillfällen under en månad. Därefter får deltagarna själva hålla i en informationsträff med föräldrar och andra vuxna i området. Efter ytterligare sex veckor träffas deltagarna och utbildarna igen och går igenom hur de egna utbildningsträffarna gick.

Maria Martini är utvecklingsledare på Kunskapskällar'n, Social resursförvaltning och en av dem som håller i utbildningen. Nu har Östra Göteborg haft sitt första utbildningstillfälle den 12 maj.

Bild:Heléne Mellander

Några av Västra Hisingens föreningar som har deltagit i utbildningen är Hisingens tennisklubb, Neutrala Ungdom, Lindholmens BK och Geesguud Ungdomsförening. Här tillsammans med utbildaren Maria Martini från Social resursförvaltning.

– Det gick bra. Totalt var vi sexton deltagare. Tolv stycken från sex olika föreningar och ytterligare några från stadsdelsförvaltningen. Vid nästa utbildningstillfälle, om två veckor kommer även närpolisen att delta. Det tillfället kommer handla mycket om kommunikation, hur man kan stärka föräldrar/barnrelationen, säger Maria Martini.

I UTBILDNINGEN utbildas frivilliga föreningsrepresentanter till presentatörer med baskunskaper om ANDT-förebyggande. Kursen ger grund-

kunskaper om barn och ungas användning av tobak, alkohol, narkotika och dess effekter på individens hälsa, ekonomi, sociala konsekvenser och relationer, samt vart man vänder sig för att få hjälp. De som fått utbildning kommer sedan i samråd med Kunskapskällar'n's personal och stadsdelens representanter fortsätta informera föräldrar/vuxna i sina respektive föreningar.

Sven Bjerde

Norra Hisingen jobbar med medskapande

I Norra Hisingen är lyssnandet och lärandet i centrum när stadsdelen jobbar med civilsamhället. Det handlar om närvaro och att mötas i ögonhöjd, att leva i området, att jobba lördagar om det behövs och med insikten att en bra samverkan är en långsam process. Det säger Åsa Lorentzi, projektledare för Backa i Fokus, Norra Hisingen.

Backa i Fokus är Norra Hisingens långsiktiga projekt som växte fram 2012 ur en situation där några områden i stadsdelen präglades av otrygghet och social oro. Tanken var att förverkliga visionen om hållbar utveckling.

– Initialt hade vi mycket fokus på området Backa Röd där vi hade ett samarbete med fotbollsklubben Hisings Backa

För Åsa Lorentzi är det viktigt att jobba med ömsesidig tillit så att människor kan känna att de har makt över sin vardag.

ARBETET MED ungdomarna i Hisingen Backa FC föll väl ut, men Åsa Lorentzi och hennes kolleger såg snabbt att de även behövde jobba med grubbarnas föräldrar och då

det nog inte är så många som vet vad Överenskommelsen egentligen innebär.

Ändå, när Åsa Lorentzi berättar om Norra Hisingens verksamhet i Backa är tänket detsamma som Överenskommelsens principer. Det handlar om att mötas i medskapande, med respekt för varandras särart och med lyhördhet.

Ett exempel på ett sådant

varandra och samtala kring frågor som är viktiga för hela ”byn”. En sådan fråga det nya stadsdelshuset som kommer byggas under 2017. Hur kan det nya huset bli ett hus för alla och hur det kan bli ett hus fyllt med liv?

– Det har någonstans varit min dröm att bjuda in medborgare och föreningar att prata om Backa så när vi fick frågan pratade jag med stadsdelens utvecklingschef och direktör. Att det snabbt kom ett spontant och självklart ja från förvaltningsledningen är ett tecken på att det finns en stark vilja att ställa om arbetet långsiktigt för att öka människor känsla av sammanhang och delaktighet, säger Åsa Lorentzi.

Varje Learning Village inom EU-projektet är tänkt att ge tio nya lokala projekt. Det kan vara att starta matlag, ett stickcafé eller mentorsnätverk. Eller något annat. Det viktiga är att ta vara på engagemang och att det offentliga och civilsamhället kan lära av varandra.

Learning Village är ett EU-projekt mellan tre länder, där Sveriges Kommuner och Landsting, SKL och Göteborgs Stad, Norra Hisingen deltar från Sverige. Från Skottland deltar Assist Social Capital och Glasgow Life i en stadsdel i NW Glasgow och från Österrike deltar Buero für Zukunftsfragen, Land Vorarlberg, staden Dornbirn.

UNDER HÖSTEN kommer Åsa Lorentzi och hennes kolleger att utvärdera om den här sortens verksamhet ger konkreta resultat och i sådana fall vilka. Om till exempel tilliten ökar, om nätverken ökar i antal och storlek.

– I någon form kommer vi antagligen att bjuda in till återträffar, inte för att styra eller kontrollera utan för att stötta att det här lever vidare. Det har de gjort i Glasow och vi tittar på dem, säger Åsa Lorentzi.

Åsa Lorentzi är tydlig med att ett stort ansvar ligger hos dem som tillhör de privilegierade i samhället, en kategori som hon själv säger sig tillhöra. Hur kan de privilegierade lämna plats och öppna upp samhället? Vad har förvaltningen för

ansvar, och hur kan den möta människor i ögonhöjd?

– Det här är ett långamt arbete som behöver stor närvaro. Mycket handlar om att stanna i området, leva med området, jobba på lördagar om det behövs. Och att jobba med ett lyssnande förhållningssätt och förstå att det här är långsamma processer som måste ske i samklang med de som bor i området, säger Åsa Lorentzi.

Sven Bjerde

Cafédialog för ett mer jämlikt Göteborg?

Ett femtontal representanter från föreningsliv och boende deltog tillsammans med politiker från stadsdelsnämnden och två tjänstemän när stadsdelen höll en kafédialog i stadsdelshuset.

– Vi bjöd särskilt in föreningarna i stadsdelen eftersom de är en viktig kraft som bidrar till ett jämlikt Göteborg genom den bredd av invånare de når, säger nämndens ordförande Bosse Parbring, MP.

Majorna-Linné har högst andel unga som provat cannabis, ovanligt många invånare som mår psykiskt dåligt och en riskabel alkoholkonsumtion. Det var var några problem som togs upp och diskuterades. En grupp fokuserade på barn och unga och en på lokaler och stadsutveckling.

– Vi fick in många förslag på hur säger Bosse Parbring som satt med i gruppen om stadsutveckling.

I gruppen, med temat barn och unga, diskuterades svårigheterna att hitta lokaler, drogproblem, gängbildningar och vad föreningar och stadsdelen gemensamt kan göra för att erbjuda ungdomar en aktiv fritid.

– Jag kommer särskilt att ta med mig två frågor som kom upp. Den ena gäller samordningen mellan föreningar och ungdomar och den andra gäller medborgarservice och hur vi når ut med vad som är på gång i stadsdelen, säger Marie-Louise Hänel Sandström (M), vice ordförande i nämnden.

Sven Bjerde

FC. Ungdomarna som vi fick med oss spelade först i lag C, men fick efter en tid möjlighet att bilda en egen klubb med Hisings Backa FC som stödklubb, säger Åsa Lorentzi.

Mötesplatsen Selma Center är en knutpunkt i Backa i Fokus där medborgarna både kan få och ge information som rör dem och deras område. Rumsligt är lokalen anpassad för att människor och organisationer ska kunna möta stadens tjänstepersoner på lika nivåer. Ofta har tjänstemän inom staden en maktposition och därför valde man att utforma mötesplatsen Selma Center utan hierarkisk möblering, utan en disk där en kunnig tjänstman tar emot besökare.

– Redan där blir medborgaren den okunniga, den hjälpsökande medborgaren. Här strävar vi efter att även vi ska vara i en miljö där vi kan mötas i ögonhöjd och lära av varandra, säger Åsa Lorentzi.

särskilt deras mammor.

– Vi fick ihop ett antal mammor som träffades på fredagskvällarna med olika teman. Förutom aktiviteter, som till exempel att lära sig att cykla, arrangerade vi olika besök av myndigheter. Bland annat kom polisen och berättade om sitt arbete och socialtjänsten om sitt, säger Åsa Lorentzi.

Den ursprungliga tanken var att mammorna skulle starta en egen förening, men den idén föll på att det svårt att hitta en lämplig lokal.

– Det blev ändå ett nätverk som levde kvar under flera år och där kvinnor stöttade varandra som kvinnor. I olika perioder träffades mellan tio och trettio kvinnor på fredagskvällarna, säger Åsa Lorentzi.

ATT DET FINNS en överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs Stad och idéburna organisationer är inget som lever i projektet Backa i Fokus. Åsa Lorentzi menar att

projekt är Learning Village. I början av 2016 fick Norra Hisingen frågan av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om de som enda svenska stadsdel ville delta i EU-projektet Learning Village. Att just Norra Hisingen fick frågan berodde, enligt Åsa Lorentzi, på att SKL var medvetna om att Norra Hisingen sedan 2012 hade jobbat långsiktigt med medskapande och liknande frågor.

I PROJEKTET Learning Village testar Norra Hisingen lärande och medskapande samtal genom formulera en tänkt ”by”. Under två dagar den 16 och 17 september samlades 120 personer för att lära av

Backa i Fokus

Hösten 2011 beslutade stadsdelsnämnden att starta Backa i Fokus i ett läge när stadsdelen präglades av social oro, konflikter och kriminalitet. Syftet var att vända den sociala utvecklingen och på lång sikt söka människors delaktighet och att utjämna skillnader i levnadsvillkor. Detta genom att samarbeta mellan många olika aktörer inom kommunen, samt med föreningar, företag och boende.

Upphandling, bidrag eller idéburet offentligt partnerskap

Olika sorters samverkan ger olika förutsättningar för form och ersättning. I vissa fall är IOP en väg, i andra är det upphandling och i åter andra är föreningsbidrag den bästa lösningen.

När är det okej att kommuner ingår i ett partnerskap som Idéburet offentligt partnerskap (IOP)? Hur fungerar det och kan man vara säkra på att det blir ett bra resultat?

– För att kunna ingå ett partnerskap får det inte finnas en konkurrenssituation och bidraget får inte heller bryta mot EU:s statsstödsregler. Är ersättningen under 500 000 euro under en treårsperiod anses det inte vara otillåtet statsstöd. Statsstödsreglerna är ett snårigt juridiskt område men i Göteborg har vi god hjälp av en juridisk skrivelse som ligger på vår hemsida, säger Ingela Andersson, utvecklingsledare, Social resursförvaltning i Göteborg.

Till vardags jobbar Ingela Andersson med, bland annat, IOP och har varit delaktig i att skriva några av Göteborgs Stads mest komplexa avtal. Ett IOP handlar om förtroende och tillit, att formulera behoven och aktiviteterna gemensamt och att tydligt specificera respektive parts åtaganden.

– I början av samtalet ska fokus helst inte vara på formen IOP utan på vad man vill uppnå med samarbetet – vad är syftet och hur ser behoven ut? Det som framkommer ur detta samtal kan leda till ett IOP, eller till en bra upphandling, i detta läge är inte formen det viktigaste utan vad och varför, säger Ingela Andersson.

NÄSTA STEG I processen är att se på vilka resurser som varje part kan bidra med. Pengar, ideellt arbete, tillgång till nätverk, kompetensutveckling, lokaler eller annan utrustning är alla resurser som kan läggas in i ett avtal.

– Det är viktigt att man delar uppfattningen om vad det innebär att jobba i partnerskap så att förväntningarna inte är för olika. Ett IOP handlar inte bara om att finansiera något, det handlar också om att jobba på ett annorlunda sätt, säger Ingela Andersson.

När Man Pratar Om finansieringsformer handlar det annars ofta om vilka möjligheter den ideella sektorn har att upphandlas för välfärdstjänster. I Sverige regleras detta genom Lagen om offentlig upphandling som i sin tur följer EU:s direktiv om upphandling.

Vissa av bestämmelserna i EU:s upphandlingsdirektiv är tvingande, andra bestämmelser är fakultativa vilket innebär att det är upp till medlemsländerna själva att avgöra om dessa bestämmelser ska införas eller inte. Senast EU reviderade sina upphandlingsdirektiv var 2014. Då flyttades välfärdstjänster till ett eget kapitel: sociala tjänster och andra särskilda tjänster.

– EU anser att eftersom välfärdstjänster, dvs, sociala tjänster, till sin karaktär skiljer sig från övriga tjänster behöver

välfärdstjänster inte omfattas av samma strikta förfarande som gäller för övriga tjänster. Det är inte är samma sak att upphandla asfalt till ett vägbygge som att upphandla vård till våra äldre. Med sociala tjänster menas exempelvis tjänster inom hälso- och sjukvård, utbildning, kulturella och juridiska tjänster, säger Amir Daneshpip, jurist på Gärde Wesslau Advokatbyrå.

I ARTIKEL 77 i de reviderade direktiven ges det även utrymme att införa reser-

verade kontrakt för sociala tjänster. Bestämmelsen är inte tvingande, men om medlemsländerna vill kan de vika en marknad för sociala tjänster. Reserverade kontrakt ska kunna löpa under max tre år och kan inte förnyas. Kontrakten ska enbart kunna ges till organisationer som återinvesterar vinsten i sin verksamhet.

Att reservera kontrakt är en väg, en annan är att

lyfta bort välfärdstjänster ur lagen om offentlig upphandling. Det skulle vara möjligt så länge tjänsterna understiger tröskelvärdet på 750 000 euro, ca 7 miljoner kronor exklusive moms.

– Det går att ta bort de tjänsterna och istället lyfta in dem i en egen lag. Då skulle den upphandlande myndigheten få möjlighet att själva bestämma om de vill teckna ett avtal med idéburna organisationer eller privata aktörer. Det är fullt möjligt enligt direktivet, säger Amir Daneshpip.

ETT ANNAT SÄTT kan vara att behålla välfärdstjänster i

lagen om offentlig upphandling, men att möjliggöra direktupphandling av välfärdstjänster. Direktupphandling innebär att man väljer en leverantör utan regelrätt upphandling som man sedan skriver ett avtal med.

Amir Daneshpip tänker sig en skrivning där det formuleras att direktupphandling är möjligt om den avser sociala tjänster, om värdet på kontraktet

understiger tröskelvärdet på 750 000 euro, och om det inte finns ett bestämt gränsöverskridande intresse. (Ett kontrakt har ett bestämt gränsöverskridande intresse om det finns leverantörer i andra länder som skulle kunna tänkas lägga anbud i en upphandling.)

– Det sista kriteriet i den skrivningen skulle vara att leverantörerna inte är vinstdrivande. Det är fullt möjligt att föra in den här skrivningen i befintlig lagtext, men ett sådant förslag kräver att det finns vissa villkor för att förhindra korruption eller kompiskontrakt, säger Amir Daneshpip.

Ytterligare ett sätt som skulle vara fullt möjligt, enligt Amir Daneshpip, är att införa ett valfrihetssystem där utförarna enbart får vara idéburna organisationer. Det är något som anges i EU:s nya direktiv. En LOV (Lagen om valfrihet) för de idéburna.

– Det är fullt möjligt att införa en LOV, lag för idéburna organisationer. Det står i direktivet att det är möjligt för det offentliga att bevilja licenser, tillstånd till ekonomiska aktörer som uppfyller de villkor som den upphandlande myndigheten uppställt i förväg, säger Amir Daneshpip.

Det skulle också vara möjligt att införa en särskild lag med inspiration av IOP. En sådan lag skulle då vara ett alternativ till att upphandla, menar Amir Daneshpip.

Sven Bjerde

Yalla Trappan upphandlades

Ett exempel på hur man kan upphandla utifrån Överenskommelsens sex principer kommer från region Skåne

Överenskommelsens principer handlar om dialog, öppenhet, kvalitet, långsiktighet, mångfald och oberoende. Louise Strand menar att de principerna på ett bra sätt speglar hur Region Skåne jobbar med upphandling.

– Det är principerna som gör att den här överens-

kommelsen inte bara blir ytterligare en pappersprodukt, utan faktiskt har en påverkan och gör skillnad, säger Louise Strand, inköpsdirektör inom Region Skåne.

Varje år genomför Koncerninköp i Region Skåne 150-200 upphandlingar och förvaltar ungefär tusen avtal till ett värde av 30 miljarder kronor.

Ett exempel på hur Region Skånes inköpsavdelning har tagit till sig Regions Skånes Överenskommelse är upphandlingen av det sociala företaget Yalla Trappan.

– Vi hade behov av catering och en av våra inköpare tänkte att det borde finnas små företag eller små organisationer som skulle kunna vara intresserade

av att utföra det uppdraget så vi bjöd in dem till en dialog, säger Louise Strand.

Utifrån synpunkter och tankar som kom ur dialogen kunde Louise Strand och hennes kolleger förbättra upphandlingsunderlaget.

– Vår inköpare skrev det på lättare svenska och tog bort onödiga krav som bara tynger upphandlingen. Och dessutom satte han ett fast pris, vilket jag tror är nyckeln till att det blev så bra. På det sättet blev kvaliteten avgörande för vem som skulle vinna upphandlingen, säger Louise Strand.

Frågan är då hur man får en uppfattning om kvaliteten hos cateringfirmor om upphandlingsprocessen har förenklats?

– För att mäta kvaliteten tillsatte vi en smakpanel som fick smaka på maten. Panelen tyckte att maten från Yalla Trappan var godast, säger Louise Strand..

Region Skånes Koncerninköp samarbetar med Nätverket Idéburen sektor Skåne för att nå ut med information om vilka behov de kommer ha under året.

– Genom det kan vi också föra en diskussion med idéburna organisationer om vad de har för verksamheter och för att se om vi kan hitta något samarbete utifrån det, säger Louise Strand.

Sven Bjerde

Yalla Trappan

är ett arbetsintegrerande socialt företag och kvinnokoopertiv som drivs som en ideell förening i Rosengård i Malmö. Idag har Yalla Trappan 20 anställda och tar även emot praktikanter för arbetslivsintroduktion i tre verksamhetsgrenar: kafé/catering, syateljé samt lokalvård och konferensservice.

Målsättningen är att skapa arbetstillfällen och ökad ekonomisk självständighet för utlandsfödda kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Bild: Ingela Andersson

Araf Hussein tillsammans med faddrarna Annica och Tryggve Gustafsson. Till vänster i bild är Kinna Skoglund från KarriärKraft.

IOP-avtalet om ensamkommande får fler aktörer

I ett unikt avtal mellan nio idéburna organisationer och Göteborgs Stad får ensamkommande barn och ungdomar ett ställe att bo, får faddrar, tillgång till psykologer och annat stöd de behöver för att lättare komma in i det svenska samhället.

Det är pressträff och rummet på Bräcke diakonis boende är ljusgrönt och harmoniskt. Bakom de fladdrande gardinerna skymtar det gröna bladverket och i fönsterkarmen växer örter. Det är en ljum sommardag och förutom Araf Hussein Shojay och hans två faddrar är representanter från avtalets alla nio organisationer och från Social resursförvaltning samlade.

Araf Hussein Shojay har varit i Sverige i ett år och tre månader och går i åttonde klass. Vid hans sida sitter faddrarna Annica och Tryggve Gustafsson.

– Det klickade direkt vid första mötet. Han passade hos oss och är som vår tredje pojke, säger Tryggve.

– Jag har två familjer, min egen är i mitt hjärta och min andra är här, Jag

känner mig trygg hos dem, säger Araf Hussein Shojay.

SAMARBETET ÄR ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) och formulerades första gången våren 2015. Då hade ensamkommande ungdomar på boendena lyft att de saknade möjligheter att skapa sociala nätverk och relationer som är hållbara över tid.

– Genom det här partnerskapet kan vi erbjuda ungdomarna just det, vilket är en stor vinst för deras integration. Partnerskapen har överträffat förväntningarna och Social resursnämnd har därför beslutat att utöka med bland annat ytterligare två organisationer, säger Veronica Morales, verksamhetschef, Integration, Social resursförvaltning.

Det första avtalet formulerades gemensamt med sju organisationer, nu är de alltså

nio. En av de nya organisationerna är KarriärKraft.

– En viktig anledning till att vi gick med är att ta en marknadsandel från den privata sektorn som är vinstdrivande företag. Vi är mer lämpade att jobba med det här, säger Kinna Skoglund från KarriärKraft.

EN ANNAN organisation, men som har varit med från början är Skyddsvärnet som också står för boendet där Araf Hussein Shojay bor. Utöver att erbjuda boende har Skyddsvärnet dragit ihop en grupp volontärer som består av nio psykologer och terapeuter och som erbjuder olika stödinsatserna till ungdomarna som bor på IOP-avtalets olika boenden. Skyddsvärnets volontärer lägger ungefär 50-60 timmar i månaden på att hjälpa ungdomarna.

Sven Bjerde

Göteborgskt IOP ett "case" i Överenskommelsens tematiska studie 2016

Varje år gör den nationella Överenskommelsen nedslag i ett utvalt ämne i en tematisk studie. I år har studien formen av en skrift och ett av fallen som studeras närmare är det idéburna partnerskapet kring verksamheter för ensamkommande barn som Göteborgs Stads och idéburna organisationer har ingått.

– Vad spännande, vad roligt!

En väldigt fin sak med det här IOP:t är att vi är väldigt många som jobbar i samverkan, vilket gör att man kan skapa många mervärden.

Förutom att ha boende utbildar vi genom de olika organisationerna personalen, jobbar med återförening och trauman och fadderverksamhet. Vi erbjuder även mötesplatser, läxläsning, språkträning och volontärbaserat psykologstöd till de ungdomar som har behov av det. säger Emil Mattsson, direktor på Räddningsmissionen.

I den tematiska studien vill man ha svar på om Överenskommelsen är ett fungerande verktyg för samverkan. Några av studiens mål är att identifiera framgångsfaktorer inom ramen för Överenskommelsen, visa hur effekterna av de lokala överenskommelserna kan bli större, samt ta fram underlag för att utveckla Överenskommelsen.

IOP:T OM ensamkommande tillkom under en situation när man såg att antalet ensamkommande skulle öka. Även om kommunen startade egna boenden skulle det inte räcka till. Räddningsmissionen och Bräcke Diakoni kontaktade tillsammans Göteborgs Stad och erbjöd sig att starta boenden med olika typer av mervärden. Det blev starten på en process där alla organisationer som var intresserade av frågan inbjöds att bidra.

Samtalen ledde så småningom till ett gemensamt IOP med sju olika organisationer plus Social resursförvaltning. Efterhand har ytterligare några föreningar kommit till

I maj 2015 blev det första boendet inflyttningsklart.

UTGÅNGSPUNKTEN för mervärdesinsatserna är organisationernas kunskap, erfarenhet, nätverk och volontärverksamheter och tanken är att de ska ge en extra dimension i mottagandet av ensamkommande. Ett av de mervärden som Räddningsmissionen erbjuder är fadderfamiljer. Själva idén med fadderverksamhet är att den ensamkommande ungdomen regelbundet kan träffa en personlig fadder för att umgås eller för olika aktiviteter som att övningsköra, äta middag, eller kanske följa med till sommarstugan.

– Vi körde igång fadderverksamheten vid årsskiftet och har redan matchat 65 ensamkommande ungdomar med faddrar/fadderfamiljer. Innan vi går på semester har vi som mål att 100 ungdomar och faddrar ska vara matchade. Jag tror att det många gånger kan vara avgörande för ungdomarna att ha en bra kontakt med någon som inte är en myndighetsperson eller boendepersonal utan som träffar ungdomarna för att de vill, säger Emil Mattsson.

Sven Bjerde

Hämtat från Överenskommelsens uppföljningsstudie

Studien har utförts av av Bert-Ola Bergstrand, Nordic Impact och presenteras under den lokala Överenskommelsens uppföljningskonferens den 22 november

"En fragmentarisk struktur för samverkan och informationsutbyte mellan staden och social ekonomi har utvecklats"

"Samverkan och dialog sker framför allt på lokal nivå ute i stadsdelarna"

"Fler former av finansiering är

tillgänglig för social ekonomi"

"Jag tycker vi har en hel del på gång här i stadsdelen. Det har gått bra det måste man säga.../ Jag tror nog att de lokala krafterna tycker detsamma om du frågar dem." Representant Göteborgs Stad.

"Om vi är med så är det mer på det symboliskt plan. När det ställs på sin spets så blir det aldrig, eller i vart fall väldigt sällan anpassat till våra förutsättningar. Vi har helt enkelt inte resurser att sitta och skriva på 10 sidor med kompletteringar på en ansökan." Aktör social ekonomi.

"Att implementera och utveckla strukturer för en väl fungerande samverkan är en process i många steg som tar tid. Om resultatet ska bli framgångsrikt behöver berörda aktörer bära med sig insikten att svårighetsgraden ökar för varje steg i processen."

"Förmåga att se samverkan från ett helhetsperspektiv med lösningsfokus, uthålligt engagemang och villighet att ta ansvar för sin del i det som samskapas, oavsett om det leder till konkret samverkan

eller inte, är utmärkande kompetenser för att kunna driva ett effektivt förändrings- och samverkansarbete."

"Ett politiskt ledarskap är avgörande för att den sociala ekonomins potential ska tas till nästa nivå."

